

nom del Comte *Bigo* de Ribagorça el qual apareix mencionat en el primer document del monestir d'Alaó: a. 806: «In Christi nomine. *Bigo*, vir inluster, comis» (Abadal, *Pallars i Ribagorça*, doc. nº 2). La base *BIG-*, malgrat el seu caràcter poc productiu,⁴ està representada en l'antroponímia germànica. Gràcies a les dades que facilita Förstemann (*Altdeutsches Namenbuch*, col. 302), veiem que *Bigo* és gòtic i germànic occidental, *Pigo* longobard i *Bego* merovingi. *Bega* era el nom d'una filla de Pepín de Heristal (S. VI). En un nom tan breu és inevitable la influència d'elements diversos, però creiem que l'aportació germànica queda ben demostrada. X.T.

Quant a la via (A) caldria començar per creure que aquest mot basc, *bigo* dels parlars navarresos, 'la força', precisament la de dues puntes, porta en romànic el nom *bigòs*, tant en català com en llengua d'oc, ben documentat allí des dels trobadors, amb la definició «*bident, boyau*» (PDPF; DECat. 1, 799a20-27, s. v. *biga*, n. 4). Sigui que això resulti de BISOCIMUM (DCEC IV, 733, a16ss.) amb la -s- dissimilada a la manera d'*encisam* > *enciam*, *besaces* > *beaces*, *encises* > *encies* etc., o d'un derivat de *biga* 'gran cabiró', sard *bigone* «palu bifurcadu», maltès *bigarone* «travicella». És, doncs, ben versemblant, que un mot basc de tan poca extensió i tan extrema sigui manlleu del vast i antic mot romànic. Queda llavors eliminada aquesta via (A).

La via (B) sí que és versemblant: origen personal germànic. No sols veiem el germanisme de *BIGO* assegurat pel fet que ja duia aquest nom en femení la filla de l'antiquíssim rei Pipín de Heristal (i per les normals variants metafòniques: *Bego*, *Bega*) i confirmat per l'aparició d'aquest NP en l'antroponímia carolíngia de Ribagorça, des de 806. Perquè també hi hagué un parònim, de l'arrel *WIG-* i no menys arrelat a Catalunya: *WIGO* nom del bisbe de Girona en l'a. 922 (*Cat. Car.* vol. II, index). És probable que en l'ambient romànic dels Pirineus *BIGO* i *WIGO* es confonguessin en la forma *BIGU*, que dóna compte satisfactòriament dels 7 exemples del present NL pirinenc, escampat i arrelat des d'antic des de Pallars fins a l'Alt Aragó i el Bearn. L'alternança *iŷu* / *iŷé* (com en el (2) i el (3); *Ve -io* (com en el (6) acaba de confirmar que l'ètimon havia de tenir terminació -IGU (i no -VU). En fi, trobo arbitrari voler relacionar aquest nom amb els que En Terrado posa en la II part: Bigorra, Viguria, Abiego, Bigüezal de forma i àrea ben diferents. O amb el ll. *VICUS*, la terminació -CU del qual de cap manera no podia passar a -(i)u en fonètica cat. ni aragonesa. J.C.

¹ «La baronia d'Erill comprenia les valls de Boí, de Viu de Llevata, del Flamicell, de Manyanet, i la ribera oriental de la Noguera Ribagorçana, entre el Pont de Suert i Espills» (cf. Ignasi Puig i

Montserrat Duran, *La crisi demogràfica de la Baixa Edat Mitjana i el règim senyorial en el Pirineu català: la baronia d'Erill el 1393*, en «Urgellia», p. 390.— ² Crida l'atenció que sigui en la zona pirinenca de vestigis bascònics on trobem els parònims aragonesos *Viu* i *Vío*. Els aragonesistes hauran d'estudiar si també aquests noms poden o no provenir d'una base **BIGO*. Per aquests no seria adequat partir d'una forma amb -v- medial, com **VIVO*, per tal com sembla allà mantenir-se constant: *calibo* és l'aragonès corresponent al nostre *caliu*. En canvi *fabo* i *chubo* (*fagus*, *iugum*) proven indirectament que la -g- ha estat molt feble, cosa que ha permès la substitució per una consonant labial.— ³ Potser es podria pensar també en interpretar *Viguria* com **BIGO URIA* 'la vila de la força'. Però això no ens correspon a nosaltres estudiar-ho. Els bascòlegs diran si és possible.— ⁴ «Die deutung ist bei diesem wenig fruchtbaren stamme noch sehr ungewiss, die scheidung won BIC und BIH sehr unsicher. Dazu kommt die frage nach der einmischung von undeutschen» (Förstemann, col. 302).

VIUDA

Rambla de la *Viuda*, riu valencià, afl. esq. del riu Millars, el qual desemboca en te. d'Almassora, format per la unió de la *Rambla Carbonera* amb el riu Montlleó.

PRON.: a Costur, a Vilafamés i altres pobles van manifestar que ells en diuen *La Rambla* i prou (xxxix, 9.19). L'altre nom, però, també és conegut i fins usat més o menys pertot: *la rāmbra biŷuda* a la Vall d'Alba (xxviii, 167, 165), *la rumbra viŷuda* a Les Useres (xxix, 14); *rambla la biŷuda* a Serra d'En Galceran i Vilafamés (xvii, 156, xxix, 1), rambla *de la biŷuda* a Costur i Almassora i a L'Alcora (xxix, 138.3, 114.9).

No en trobem documentació antiga, com sol passar amb noms de rius, sobretot els menors; ja hem comentat (s.v.) el nom d'Algonder (*Rambla de ~*) que li donaren antigament: arabisme inconnex amb el que comentem. Res, abans d'una breu menció en Cavanilles¹ i al·lusions en *GGRV* p. 59 ss.

Però aquest nom ve d'un curiós calc de l'àrab, encara no assenyalat. El mot aràbic *ramla* era pròpiament un adj. fem. amb el sign. de 'seca, estèril' que passà a especialitzar-se d'una banda en el sentit de 'curs sec d'un riu', 'corrent d'aigua'; i d'altra banda, partint de l'acc. 'dona ja estèril que no tindrà més fills i ha quedat privada de l'amor marital', esdevingué la denominació normal de la 'viuda' en àrab (Dozy, *Suppl.*, 559; *RMa* 622, 51).

Es comprèn que en preguntar als moriscos com se'n deia d'aqueix curs d'aigua —normalment sec—